

УДК 657.6

*Юрій Цветов
Анна Глущенко*

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ ТОВАРООБІГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуті сучасні особливості програмного забезпечення для автоматизації обліку товарообігу в Україні, обґрунтована необхідність застосування інформаційних технологій в обліку товарів.

Ключові слова: товарообіг, автоматизація обліку, програмне забезпечення, інформаційні технології.

В статье рассматриваются современные особенности программного обеспечения для автоматизации товарооборота в Украине, обоснована необходимость использования информационных технологий в учете товаров.

Ключевые слова: товарооборот, автоматизация учета, программное обеспечение, информационные технологии.

The article deals with modern features software to automate turnover in Ukraine, the necessity of the use of information technology in accounting products.

Keywords: sales, accounting automation, software, information technology.

Постановка проблеми. На сучасному етапі вирішальними факторами успішного розвитку не тільки окремого підприємства, а й економіки України в цілому є автоматизація бухгалтерського обліку, точність і оперативність інформації.

Сучасні інформаційні технології задовольняють більшість вимог щодо організації та здійснення обліку й аналізу товарообігу. Комп'ютерні програмні продукти для автоматизації обліку товарообігу забезпечують, зокрема, ефективно документування товарних операцій, інвентаризацію товарів, оцінку та відображення на рахунках бухгалтерського обліку фактів господарської діяльності, пов'язаних із станом та рухом товарно-матеріальних цінностей, формування та подання підсумкових показників діяльності торгівельних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання автоматизації бухгалтерського обліку знайшло відображення в міжнародних стандартах обліку та звітності, у практичній діяльності зарубіжних і вітчизняних підприємств, а також у працях учених С.В. Іваненкова, Н.М. Войтюшенко, О.В. Клименко, Л.О. Терещенко, В.Б. Захожай тощо. Дослідження перспектив організації автоматизованого обліку товарів із використанням новітніх інформаційних технологій є нечисельними.

Слід відзначити праці Муравського В.В., у яких подано авторське бачення застосування інформаційних технологій в обліку товарів [6; 7].

Мета дослідження – проаналізувати завдання і можливості автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах торгівлі, розглянути сучасні особливості

© Цветов Ю. М., Глущенко А. П., 2013

програмного забезпечення для автоматизації обліку товарообігу в Україні та обґрунтувати необхідність застосування інформаційних технологій в обліку товарів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Автоматизація обліку товарообігу на підприємствах торгівлі, а зокрема ТОВ «Квіткова країна», із використанням новітніх інформаційних технологій є предметом нашого дослідження. Отримані результати дозволять обґрунтувати необхідність удосконалення процесу автоматизації обліку операцій з товарами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обчислювальна техніка суттєво підвищує якість обробки облікової інформації, зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів та звітних форм.

Бухгалтерські інформаційні системи відображають галузеві особливості діяльності підприємств, розрізняються за функціями, принципами побудови, технічним і методологічним супроводом, додатковими послугами та іншими ознаками.

Особливостями бухгалтерських інформаційних систем є:

- розробляються для малих, середніх і великих підприємств;
- бувають універсальними або спеціалізованими;
- використовуються для цілей управління на рівні окремого підприємства або галузевому рівні;
- орієнтуються на різний вид власності.

Впроваджуючи ту чи іншу автоматизовану систему обліку, підприємство впроваджує не просто програмні продукти, а нові методики управління підприємством.

Важливе значення у автоматизації бухгалтерського обліку відіграють функції:

1. Інформаційна – забезпечення керівників всіх рівнів управління інформацією для поточного планування, контролю і прийняття рішень;
2. Комунікаційна – формування інформації, яка є засобами внутрішнього комунікаційного зв'язку між рівнями управління і різними структурними підрозділами одного рівня;
3. Контрольна – оперативний контроль та оцінка результатів діяльності внутрішніх підрозділів і підприємства в цілому, в досягненні мети;
4. Прогнозна – перспективне планування і координування розвитку підприємства в майбутньому [4, с. 74].

Як стверджує Бутинець Ф.Ф., автоматизація обліку вносить певні зміни до організації роботи бухгалтерії як однієї з ланок управління. [2] Такі зміни мають не тільки полегшити роботу працівників бухгалтерського обліку, а й систематизувати її для інших працівників управлінського апарату. Застосування автоматизації бухгалтерського обліку дозволяє дотримуватись основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності [2].

Необхідність автоматизованого обліку на підприємствах торгівлі проявляється в тому, що використання програмних засобів дає змогу повністю звільнитися від помилок, оскільки, як правило, при автоматизованому обліку ведеться тільки один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами обліку дорівнює нулю. При застосуванні автоматизованих облікових систем можна вирішити проблему оперативності звітних даних.

Застосування автоматизованих систем посилює функцію контролю правильності, законності, а іноді й економічної доцільності бухгалтерських операцій (записів), не підвищуючи трудомісткості ведення обліку. Це досягається попереднім програмуванням відповідних перевірочних нормативів та алгоритмів. При цьому автома-

тизована інформаційна система забезпечує безперервний контроль як складання документів, так і поточних облікових записів [3].

Останнім часом на ринку програмних засобів автоматизації обліку запропоновано десятки систем, які забезпечують належне ведення автоматизованого обліку. Їхня технічна ефективність не викликає сумнівів [5].

Найбільша кількість програмного забезпечення на ринку України створена для підприємств торгівлі. Для підприємств цієї галузі програми розроблені українськими фірмами: «ІС», «Парус», «Дебет Плюс», «Банкомзв'язок», «Інтелект-Сервіс», «Марка», «Протока», «Система», «K-Trade», «GrossBee», «ITOGO», «Альоша», «Інталев», «Інфополіс», «КомІнТех» та іншими. Також були запропоновані нові рішення для підприємств торгівлі. Зокрема, фірма «АВВУ Україна» запропонувала систему управління магазином «ІС-Парус: Магазин, українська версія 1.0», яка дозволяє автоматизувати бізнес-процеси та оперативний облік на підприємствах роздрібної торгівлі. Рішення використовує широкий спектр касового, вагового і штрих-кодового устаткування. Компанія «Інталев-Україна» впровадила у 2004 р. в ДП «Квіза Трейд» (мережа супермаркетів «Велика кишеня») систему бюджетного управління та управлінського обліку. Фірма «СофтПро» розробила програмні рішення для дистриб'юторських компаній на базі програмного комплексу «Універсал» і впровадила його в ТОВ «Діловий стиль» м. Києва у 2004 р. Фірма «Софт-Серв» презентувала приклад впровадження мобільної торгівлі у дистриб'юторській компанії.

Основними завданнями автоматизованого рішення задачі обліку товарів та їх реалізації є документування операцій з обліку товарів, ведення інформаційної бази про рух товарів, ведення інформаційної бази контрагентів, визначення залишків товарів, визначення фінансових результатів від реалізації продукції.

Задачі автоматизації обліку товарів забезпечують швидкий та безпомилковий підрахунок товарів на складах, реалізації товарів покупцям. А накопичені в системі дані уможливають аналіз показників з обліку товарів, її відвантаження та реалізації в розрізі аналітичної інформації, що дуже важливо для вирішення задач управлінського обліку та прийняття управлінських рішень.

На практиці такі задачі вирішуються шляхом застосування різних варіантів побудови та функціонування інформаційної системи обліку товарів та їх реалізації.

Особливості цієї інформаційної системи залежать від виду діяльності та розміру підприємства, його організаційної структури, документообігу, використання мережного оброблення даних тощо. У вирішенні задач обліку товарів та їх реалізації беруть участь такі основні учасники інформаційного обміну, які можуть автоматизувати оброблення своїх даних автономними програмними продуктами (самостійними модулями).

Якщо автоматизація обліку товарів часткова із збереженням організаційної структури підприємства, достатньою може виявитися уже встановлена бухгалтерська програма, орієнтована на ідентифікацію за штрих-кодами [7, с. 162].

Для невеликих суб'єктів господарювання, у яких немає ні спеціалістів, ні вільного часу для проведення організаційних робіт із застосування інформаційних технологій, оптимальним варіантом є придбання готового програмного продукту, який здатний автоматизувати комплекс бухгалтерських завдань. Універсальне програмне забезпечення конфігурується і пристосовується розробником до специфіки конкретного підприємства. Незначна первісна вартість є основною суттєвою перевагою придбаної готової бухгалтерської програми.

За результатами дослідження, проведеного науково-практичним виданням «Дебет-Кредит», перше місце в арсеналі інформаційних технологій на підприємстві посідають електронні таблиці Excel (62%), на другому місці – «1С: Підприємство 7.7», Галактика, Парус й інші (28%), на третьому – продукти платформи «1С: Підприємство 8» (близько 7%). Ступінь задоволення бухгалтерів програмними продуктами обернено пропорційний мірі їх застосування в автоматизації обліку на господарюючому суб'єкті [1, с. 25].

В усіх бухгалтерських програмах класу «1С: Бухгалтерія» й інших реалізований принцип подвійного запису в здійсненні обробки облікових даних, що дає змогу бухгалтеру бути впевненим у достовірності проведених розрахунків й представленої звітної інформації. В універсальних комп'ютерних програмах виключно факт формування первинних документів ініціює подальшу обробку інформації, яка в них міститься. Сучасні системи автоматизованого бухгалтерського обліку містять великий набір типових рішень, серед яких широке застосування набула система «1С: Підприємство», призначена для застосування на виробничих і торговельних підприємствах [3].

Це програмне забезпечення використовується для автоматизації обліку в торгівлі, складському господарстві і суміжних галузях діяльності підприємства. Вже існують і досить широко функціонують версії «1С: Підприємство 8.1» та «1С: Підприємство 8.2». Система «1С: Підприємство» може бути адаптована до будь-яких особливостей обліку на конкретному підприємстві за допомогою модуля «1С: Конфігуратор», що дозволяє набудувати всі основні елементи програмного середовища, генерувати і редагувати документи з будь-якою структурою, змінювати їх екранну і друковану форми, формувати журнали для роботи з документами з можливістю їхнього довільного розподілу по журналах [2].

Конфігурація «1С: Управління торгівлею для України» системи програм «1С: Підприємство 8» є типовим прикладним рішенням, що дозволяє в комплексі автоматизувати завдання оперативного і управлінського обліку, аналізу і планування торгових операцій, забезпечивши тим самим ефективне управління сучасним торговим підприємством. Конфігурація призначена для автоматизації обліку в організаціях, що займаються оптово-роздрібною торгівлею. Конфігурація дозволяє вести оперативний облік і управління не тільки торговими, а й складськими і фінансовими операціями.

В інформаційній базі прикладного рішення реєструються як уже зроблені, так і ще тільки плановані господарські операції. «1С:Управління торгівлею 8» автоматизує оформлення практично всіх первинних документів торговельного й складського обліку, а також документів руху грошових коштів. Додаткові сервісні можливості включають веб-рішення «Віддалений склад» і «Управління замовленнями».

Прикладне рішення розраховане на будь-які види торговельних операцій. Реалізовано функції обліку від ведення довідників і введення первинних документів до одержання різних аналітичних звітів. Оцінивши та зваживши переваги й недоліки доступних комп'ютерних програм для автоматизації бухгалтерської діяльності, вважаємо за доцільне перехід торговельних підприємств на платформу «1С:8».

За даними 1С: Україна програмне забезпечення класу «1С:8» передбачає можливість введення інформації в програму вручну або імпортувати із програм-додатків, призначених для автоматизації первинних даних [5].

Усі первинні документи у програмі формуються шляхом деталізації управлінської звітності. Функції створення звітів є зручним механізмом автоматизованого

обчислення підсумкових показників діяльності підприємства, постійного та «щосекундного» моніторингу стану бізнесу, консолідації звітної інформації в розгалужених підрозділах та дочірних компаній, планування, аналізу й контролю процесів ціноутворення, продажу, закупівлі й платежів за товари.

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо: автоматизація обліку підвищує ефективність і прискорює процес обробки даних, надає оперативну інформацію для прийняття рішень, значно підвищує рівень роботи торговельного підприємства. Тому доцільно впроваджувати автоматизовану систему обліку для вирішення локальних проблем.

ТОВ «Квітка країна» займається реалізацією квіткової продукції і декору, а також надає послуги з флористики, оформлення весіль і торжеств квітами, прокат кімнатних рослин, забезпечує доставку по Києву.

У ТОВ «Квітка країна» ведення бухгалтерського обліку відбувається у середовищі «1С: Підприємство 8.2». Пропонуємо використати конфігурацію «1С: Управління торгівлею для України», що дозволить автоматизувати завдання оперативного і управлінського обліку, аналізу і планування торгових операцій, забезпечивши тим самим ефективне управління сучасним торговим підприємством

Для підвищення ефективності автоматизації облікового процесу найбільш доцільним є:

1) використання лише ліцензованих продуктів, що пройшли широку апробацію та користуються попитом на ринку інформаційних технологій;

2) проведення обов'язкового попереднього навчання персоналу основам роботи з програмним продуктом, що впроваджується;

3) здійснення конкретизації вимог та пропозицій з автоматизації облікових робіт.

Такий підхід дозволить досягти очікуваного ефекту від автоматизації облікового процесу на підприємствах торгівлі та забезпечить їх ефективну організацію, коректну роботу програмного забезпечення та відсутність проблем з комп'ютерною грамотністю персоналу облікової служби.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Багатоликий управлінський облік – автоматично з «Дебетом-Кредетом»* [Текст] // Дебет-Кредит – № 3/4. – 2010. – С. 25-30.

2. *Бутинець Ф.Ф.* та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.

3. *Івахненко, С.В.* Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми / С.В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2(12). – С.56-62.

4. *Інформаційні системи і технології в економіці* / Під. ред. В.С. Пономаренко. – Київ: Академія, – 2002. – С. 72-81.

5. *Марченко Д.М.* Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело зростання його ефективності [Текст] / Д.М. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6 (96). – С.248-253.

6. *Муравський В.* Документування в умовах повної автоматизації обліку підприємств [Текст] / В.В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №5. – С. 49-51.

7. *Муравський В.В.* Селекція та облік програмного забезпечення для автоматизації діяльності торговельних підприємств [Текст] / В.В. Муравський // Вісник ЖДТУ / Економічні науки. – 2010. – № 3(53). – С. 162–164.